

Representantforslag 94 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Ketil Kjenseth, Pål Farstad, Abid Q. Raja og Terje Breivik

Dokument 8:94 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Kjenseth, Pål Farstad, Abid Q. Raja og Terje Breivik om økt grønn konkurransekraft

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til at regjeringen Solberg i juni 2015 oppnevnte et utvalg som hadde i oppgave å se på hvordan Norge kan omstilles til et lavutslippssamfunn og samtidig skape nye arbeidsplasser. Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft sine anbefalinger ble levert til regjeringen i oktober 2016.

Selv om regjeringen har sendt anbefalingene på ordinær høring, har forslagsstillerne forstått det dit hen at regjeringen ikke planlegger å legge fram en egen sak for Stortinget basert på rapporten, men heller utarbeide en egen strategi for grønn konkurransekraft. Det er vel og bra, men forslagsstillerne mener at utvalgets anbefalinger er så gode og rapporten så viktig at dette fortjener en egen behandling i Stortinget. Mange av utvalgte anbefalinger er viktige for å få til det grønne skifte som de fleste partier i Stortinget er enige om at Norge må gjennom.

Forslagsstillerne er enig i rapportens utgangspunkt om at Norge, som i dag har høye klimagassutslipp og en oljedominert økonomi, skal kutte klimagassutslipp med opp mot 40 prosent innen 2030 og bli et lavutslippssamfunn i 2050. Den vurderer hvordan Norge kan omstilles til et lavutslippssamfunn med høy verdiskaping og sysselsetting.

Forslagsstillerne viser til at det ikke er gratis å ta klimautfordringen på alvor, men at det blir enda dyrere ikke å handle i tide. De landene som er best på å

omstille seg til et lavutslippssamfunn, vil klare seg best i konkurransen i de kommende tiår.

Forslagsstillerne viser til at Norge står foran en dyptgripende og krevende omstilling for å nå ambisiøse klimamål innen 2030 og bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Samtidig må det skapes nye arbeidsplasser for å kompensere for forventet reduksjon i antall arbeidsplasser i olje- og gassnæringen og sikre full sysselsetting. Arbeidsplassene som blir borte er blant de mest verdiskapende i det norske arbeidsmarkedet. For å ivareta norsk verdiskaping og velferd må produktiviteten generelt økes og Norge må finne nye inntektsmuligheter som grunnlag for nye arbeidsplasser og langsiktig verdiskaping.

Prinsipper for grønn politikktutforming

Forslagsstillerne viser til at omstillingen som Norge skal gjennom, blir krevende. Den forutsetter sterke signaler til forbrukere, næringslivet og alle deler av offentlig virksomhet. Forslagsstillerne viser til at ekspertutvalget for grønn konkurransekraft anbefaler tydelige prinsipper for hva som må legges til grunn for fremtidig politikktutforming. Forslagsstillerne mener disse prinsippene vil gi økt forutsigbarhet. Politisk enighet om, og vilje til å ta i bruk, slike prinsipper kan gi markedet retning og utløse innovasjonskraft og investeringsvilje.

Forslagsstillerne mener derfor Stortinget må slutte seg til følgende overordnede prinsipper for politikktutforming:

- Forurensere skal betale
- Utslipp og andre eksternaliteter skal prises
- Det en vil ha mindre av, skal skattes mer, det en vil ha mer av, skal skattes mindre
- Det skal legges til rette for at forbrukere kan foreta informerte beslutninger
- Offentlige anskaffelser skal være grønne

- Planlegging og investeringer skal ta utgangspunkt i målet om å bli et lavutslippssamfunn i 2050
- Livssyklusperspektivet skal legges til grunn i offentlige investeringer og anskaffelser
- Nye lovforslag skal inkludere en vurdering av CO₂-effekter der dette er relevant
- Grønn konkurransekraft skal bygges på velfungerende markeder
- Det skal rapporteres på det en vil oppnå og det en vil unngå

Forslagsstillerne viser til at utvalget anbefaler norske politikere å sette ambisiøse mål for reduksjon av ikke-kvotepiktige utslipp nasjonalt, med opp mot 40 prosent innen 2030.

Tverrgående anbefalinger

Forslagsstillerne viser til at mye av innovasjonen og verdiskapingen som skal bygge konkurransekraft, er avhengig av næringslivets evne til å bruke teknologi og kompetanse på tvers av sektorer, i samspill mellom ulike sektorer og inn i helt nye sektorer. Forslagsstillerne viser til at ekspertutvalget for grønn konkurransekraft bruker begrepet sektorflyt for å beskrive denne mobiliteten av ressurser, teknologi og ferdigheter.

Forslagsstillerne viser til at ren energi vil bli blant verdens mest etterspurte innsatsfaktorer i årene fremover. Mens mange land nå er i gang med å gjøre sin kraftproduksjon utslippsfri, har Norge allerede fornybar elektrisitetsproduksjon. Med tilgang på regulerbar fornybar kraft, et velutviklet energisystem, allerede høy elektrifiseringsgrad i husholdningssektoren og verdens høyeste elbiletthet, har Norge en unik mulighet til å ta en global lederposisjon som det første fullelektrifiserte samfunnet i verden. Forslagsstillerne mener dette vil kunne gjøre Norge til et fullskala laboratorium for teknologiutvikling, ny vare- og tjenesteproduksjon og nye forretningsmodeller. For at dette skal gi verdiskaping og nye arbeidsplasser må Norge utnytte mulighetene et real-time lab gir oss innen transport, smarte bygg, smarte nett og andre områder. Dette forutsetter også at myndighetene tydelig kommuniserer sine ambisjoner på en troverdig måte som motiverer nasjonalt og internasjonalt næringsliv, kompetansemiljøer og investorer til å legge forskning og utvikling (FoU) og ny næringsvirksomhet til Norge.

Sektoranbefalinger

Forslagsstillerne viser til at omstillingsutfordringen Norge står overfor, er stor. For å nå ambisiøse klimamål og legge grunnlaget for etablering av nye arbeidsplasser og langsiktig verdiskaping, må man peke ut en tydelig retning og akselerere utviklingen

gjennom effektive generelle virkemidler. I tillegg er det nødvendig å iverksette spesifikke virkemidler innenfor særlig viktige sektorer som har avgjørende betydning for landets grønne konkurranseevne.

Forslagsstillerne viser til at omstilling i store utslippssektorer er avgjørende med hensyn til å nå nasjonale klimamål og utvikle grønn konkurransekraft: transport (inkludert skipsfart), petroleumsindustrien, prosessindustrien og jord- og skogbruk. Forslagsstillerne peker videre på at Ekspertutvalget for grønn konkurransekraft også har sett på byggsektoren, som er viktig med tanke på effektiv energi- og materialbruk, og de har også inkludert marine næringer.

Forslagsstillerne viser til at ekspertutvalget for grønn konkurransekraft utfordret næringene på å lage veikart for grønn konkurransekraft for de ulike sektorene. Forslagsstillerne mener disse legger et godt grunnlag for gjennomføringen av det grønne skiftet i Norge. Forslagsstillerne viser videre til at Ekspertutvalget hadde spesifikke anbefalinger innenfor sektorene, og forslagsstillerne vil løfte noen av disse forslagene i dette representantforslaget.

Transport

Transportutviklingen er nært knyttet til samfunnsutviklingen generelt og utviklingen av næringslivet. Forslagsstillerne viser til at i Norge er transportsektoren største kilde til klimagassutslipp. Samtidig er mobilitet grunnleggende for nesten all verdiskaping. Skal Norge kutte opp mot 40 prosent av de ikke-kvotepiktige utslippene nasjonalt innen 2030, må størsteparten av kuttene tas i transportsektoren, og på sikt må sektoren bli utslippsfri. Forslagsstillerne mener som Ekspertutvalget at teknologiutviklingen en ser vil gjøre det mulig både å redusere utslipp, bedre sikkerheten og oppnå økt effektivitet i transportsektoren i tiden som kommer, men at vi må fortsette å videreføre og utvikle virkemiddelbruken for å ta ut hele potensialet.

Industri

Forslagsstillerne mener hovedutfordringen for prosessindustrien er å utvikle ny prosess teknologi som gjør det mulig for dem å redusere klimagassutslippene kraftig på lengre sikt. Med høy eksportandel og sterk konkurranse i globale markeder er det samtidig avgjørende å kunne opprettholde konkurransekraften på kort sikt.

Petroleum

Forslagsstillerne viser til at petroleumssektoren er Norges største næring målt i verdiskaping og Norges nest største utslippssektor. Forslagsstillerne mener som Ekspertutvalget at hovedutfordringen for sektoren er å videreføre verdiskaping i en verden

med strammere klimapolitikk og stadig mer konkurransedyktige fornybare alternativer til produktene sektoren leverer. Det sier seg selv at utviklingen mot et lavutslippssamfunn forutsetter endringer i petroleumssektoren.

Jordbruk

Forslagsstillerne viser til at befolkningsvekst kombinert med økonomisk vekst øker etterspørsel etter mat, energi og bioressurser. Norsk jordbruk har gode forutsetninger for å møte denne etterspørselen med effektiv og klimasmart produksjon av mat, og som leverandør av verdifulle råvarer og nye produkter basert på bioressurser og restråstoff.

Bygg

Forslagsstillerne peker på at byggsektoren står for 40 prosent av både energibruken og materialbruken i Norge. Potensialet for mer effektiv og bærekraftig ressursutnyttelse i bygninger er stort i alle ledd. Det gjelder blant annet bruk av energi og ressurser ved tilvirking av materialer, oppføring eller rehabilitering av bygg og ikke minst forbruket av energi i bygg.

Skog

Forslagsstillerne mener skogen vil spille en avgjørende rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Scenarioene FN's klimapanel bygger på, viser at klimamålene forutsetter massiv økning i bruk av biomasse globalt, og mange av scenarioene forutsetter karbonnegative løsninger som planting av skog på nye arealer og bio-CCS.

Marine næringer

Forslagsstillerne peker på at verdens befolkning vokser og FN's organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) anser akvakultur som det området med størst potensial for å kunne øke den globale matvareproduksjonen fremover. Norge har store næringsrike havområder med stort potensial for verdiskaping. Den marine næringen leverer produkter som trengs i et lavutslippssamfunn. Den norske næringen er kunnskapsbasert, innovativ, markedsrettet og eksportorientert. Næringen har en miljøutfordring. Bærekraftig utvikling av næringen forutsetter kontroll med avfallsstrømmer, håndtering av sykdom og arealkonflikter. Transportutslippene må reduseres og ressursbruken i verdikjeden effektiviseres. Næringen vil også påvirkes av klimaendringene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen vri forskningen fra det fossile til det grønne, slik at klimahensyn ligger til grunn som et eksplisitt kriterium for tildelinger av forsknings- og innovasjonsmidler der dette er relevant.
2. Stortinget ber regjeringen påse at forsknings- og utdanningsinstitusjoner som i hovedsak er finansiert av det offentlige, etablerer strategier for hvordan de skal bidra til grønn konkurransekraft.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at lavutslippsløsninger prioriteres i hele det offentlige virkemiddelapparatet.
4. Stortinget ber regjeringen ta et initiativ overfor øvrige nordiske eiere om å vurdere en mulig sammenslåing mellom den Nordiske Investeringsbanken og Nordic Environment Finance Corporation.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre den særnorske begrensningen på at livselskaper maksimalt kan eie 15 prosent av et selskap som driver «forsikringsfremmed virksomhet», slik at norske livselskaper kan investere i infrastrukturprosjekter og fornybar energi.
6. Stortinget ber regjeringen støtte opp om en utvikling i retning av mer ensartet og sammenlignbar klimarelatert rapportering på tvers av land, sektorer og foretak gjennom å gå foran, som ved å være først ute med å innføre Financial Stability Board (FSB) sin anbefalingsstandard for rapportering av klimarelatert risiko når den foreligger.
7. Stortinget ber regjeringen benytte offentlig sektors innkjøpsmakt for å akselerere det grønne skiftet og stimulere til innovasjon og teknologiadopsjon gjennom aktivt å fremme innovative og klimavennlige produkter og tjenester, og stimulere til grønn innovasjon gjennom sine innkjøp.
8. Stortinget ber regjeringen på egnet måte, og i samarbeid med de berørte næringer, legge fram en plan for operasjonalisering av de ulike næringers veikart for å nå målene om nullutslipp i 2050.
9. Stortinget ber regjeringen innføre elektronisk veipricing, spesielt for tungtrafikk, som legger til rette for mest mulig rasjonell bruk av kjøretøy og infrastruktur i tråd med Grønn skattekommissjons anbefalinger.
10. Stortinget ber regjeringen sørge for at konsesjoner brukes til å sikre markeder for grønne løsninger og effektiv ressursbruk i tråd med anbefalin-

- gene fra ekspertutvalget for grønn konkurransekraft.
11. Stortinget ber regjeringen sikre målrettet teknologiutvikling gjennom å opprette et strategiorgan med ansvar for å følge opp industriens veikart, en Prosess21, tilsvarende OG21 og Energi21.
  12. Stortinget ber regjeringen stille krav om utarbeidelse av sensitivitetsanalyser av etterspørsel og karbonpris i forbindelse med planer for utbygging og drift av eventuelle nye felt.
  13. Stortinget ber regjeringen innrette virkemidlene i jordbruket slik at klimagassutslippene reduseres og utløser økt etterspørsel etter mer klimavennlige matvarer og produkter, basert på høy kvalitet, unike norske fortrinn og høy utnyttelse av det norske ressursgrunnlaget.
  14. Stortinget ber regjeringen sikre at staten går foran og setter høye miljø- og energikrav til egne bygg.
  15. Stortinget ber regjeringen påse at det utvikles enklere og mer egnede omforente metoder for livsløpsbetraktninger som fremmer gode forbrukervalg.
  16. Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt bruk av tre i bygg, blant annet ved å videreutvikle standarder og styrke samarbeidet mellom treindustrien og FoU-miljøene om forskning, innovasjon og kompetanseutvikling.
  17. Stortinget ber regjeringen foreslå en forutsigbar opptrappingsplan for bruk av avansert biodrivstoff (uten palmeolje) i tråd med anbefalingene fra ekspertutvalget for grønn konkurransekraft.
  18. Stortinget ber regjeringen trappe opp forskningsinnsatsen mot marine næringer.

6. april 2017

Ketil Kjenseth

Pål Farstad

Abid Q. Raja

Terje Breivik